

Beslutsfattare: Rektor Dokumenttyp: Riktlinje Giltighetstid: tillsvidare	Beslutsdatum: 2024-12-16 Träder i kraft: från beslutsdatum
Dokument som upphävs: LTU-1377-2021	

Riktlinje för extern utvärdering av forskning

1. Inledning

Granskning av forskningens kvalitet och relevans sker i stor utsträckning genom vetenskapssamhällets inneboende processer och etablerade former för kollegial granskning. Det sker exempelvis i samband med publicering, ansökan om forskningsfinansiering, vid examination i forskarutbildningen samt vid rekrytering och befordran av lärare.

För att stödja forskningsämnenas utveckling och förnyelse utförs därtill extern utvärdering av forskningen inom universitetets kvalitetssystem. Den externa utvärderingen ska ge en inomvetenskaplig bedömning av forskningens kvalitet, relevans och utvecklingsmöjligheter via sakkunnigutlåtanden. Utvärderingen sker dels återkommande i en nioårscykel, dels på förekommen anledning, exempelvis baserat på utfall från fakultetsnämndernas uppföljning och utvärdering av forskningsämnen (*Riktlinje för utvärdering av forskningsämnen*, LTU-2309-2024).

2. Återkommande extern utvärdering av forskning

För att stärka universitetets forskning genomförs återkommande utvärdering med stöd av extern kollegial granskning. Syftet med den externa utvärderingen är att identifiera styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter, och på så vis stödja forskningens och forskningsämnenas utveckling och förnyelse.

Den återkommande externa utvärderingen samordnas med fakultetsnämndernas uppföljning och utvärdering av forskningsämnen, som har en treårig cykel där år ett är utvärderingsår och år två och tre uppföljningsår. Vid varje utvärderingsår går cirka en tredjedel av forskningsämnen på extern utvärdering. Den enhet som utvärderas kan antingen omfatta verksamheten inom ett enskilt forskningsämne eller ett kluster av närliggande forskningsämnen.

För att möjliggöra inhämtade av rekommendationer och synpunkter från olika perspektiv utses i normalfallet två granskare för varje forskningsämne. Fler än två granskare kan vara aktuellt om ett kluster av forskningsämnen ska utvärderas. Granskarna förväntas vara personer

väl insatta i forskning och utbildning inom aktuellt ämnesområdet, för att skapa goda förutsättningar för akademiska samtal. Jäv ska beaktas men tidigare, eller pågående, forskningssamarbeten behöver inte per automatik innebära att jäv föreligger.

De externa granskarnas uppdrag inkluderar att, baserat på skriftligt underlag och intervjuer med representanter från forskningsämnet/forskningsämnena, göra en bedömning av styrkor och svagheter samt ge ett utlåtande om utvecklingsmöjligheter, inkluderande konkreta rekommendationer. Uppdraget kan också utökas till att särskilt belysa någon del av ämnets verksamhet utifrån forskningsämnets/forskningsämnena egna önskemål om feedback.

Granskarnas utlåtanden ges i en rapport till berörd institution och fakultetsnämnd för analys och efterföljande beslut om förbättringsåtgärder, utvecklingsplaner eller andra inriktningsbeslut.

2.1 Underlag och processbeskrivning

Turordningen för extern utvärdering av forskningsämnen planeras av fakultetsnämnderna i dialog med institutionerna. I planeringen ingår ställningstagande om ämnen ska utvärderas som kluster eller enskilt, och om granskarnas uppdrag ska inkludera några specifika frågeställningar samt vilka roller som ska intervjuas. Institutionen föreslår granskare och personer att intervjuas. Uppdragsbeskrivningen fastställs genom dekanbeslut senast sista februari för att möjliggöra start av den externa utvärderingen från april.

Skriftliga underlag för den externa utvärderingen inkluderar:

- indikatordata och självvärdering som ingår i fakultetsnämndens uppföljning
- en beskrivning av forskningsämnets/forskningsämnenas forskningsverksamhet
- fastställd ämnesbeskrivning för forskningsämnet/forskningsämnen
- en publikationslista för ämnet/ämnena den senaste femårsperioden
samt
- eventuellt tillkommande underlag beroende på specifika frågeställningar (till exempel ansökningar om externa forskningsmedel).

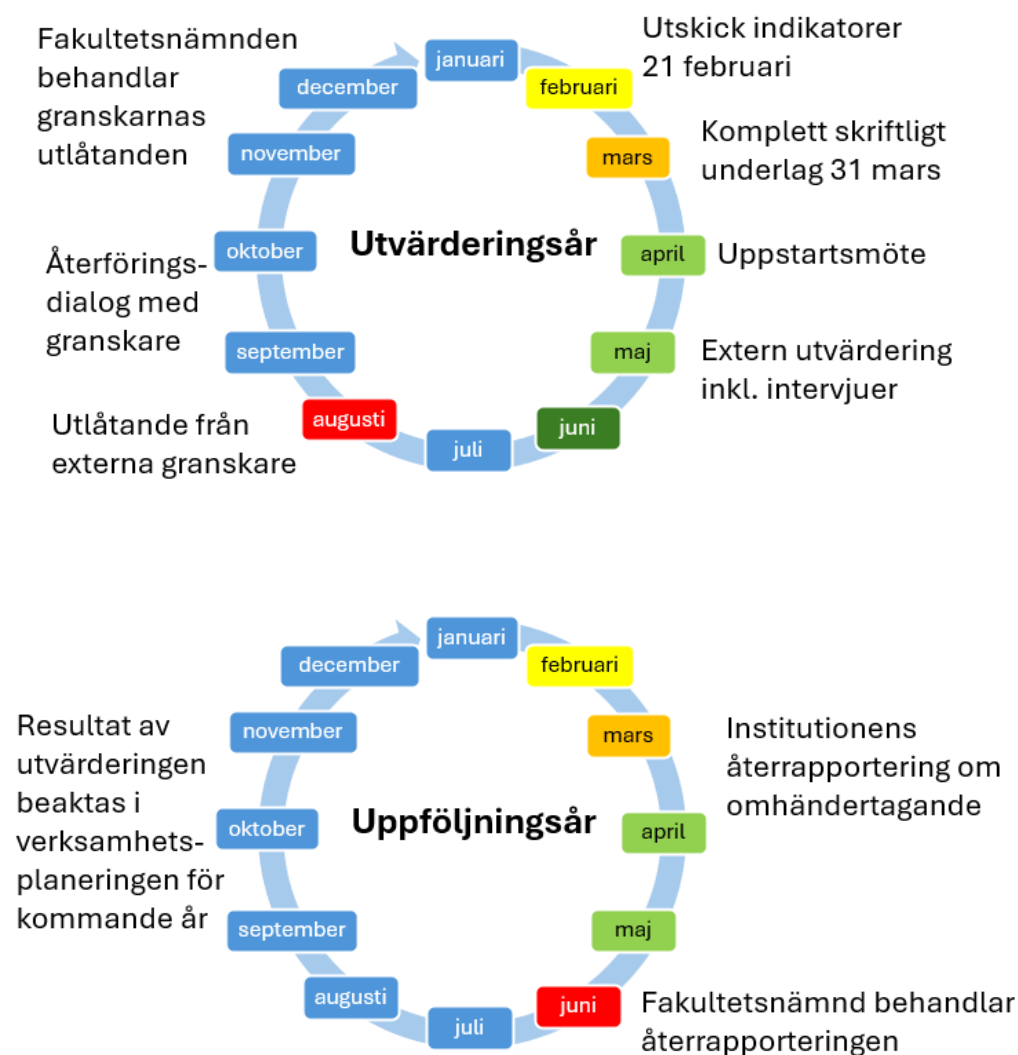
Komplett underlag ska vara sammanställt senast den sista mars.

Den externa utvärderingen genomförs under perioden april till och med augusti. Intervjuer planeras av institutionen i dialog med granskare. Väl tilltagen tid bör avsättas för intervjuerna för att skapa goda förutsättningar för akademiska samtal. Granskarnas utlåtanden och rekommendationer överlämnas i skriftlig rapport till handläggare senast den sista augusti.

Rapporterna vidareförmedlas till berörda prefekter och ämnesföreträdare samt till fakultetsnämndernas forskningsstrategiutskott. Under hösten hålls en återföringsdialog med

granskarna då prefekt, ämnesföreträdare och nämndsledningen har möjlighet att diskutera utlåtandena. Fakultetsnämnden behandlar granskarnas utlåtanden under hösten och ger rekommendationer till institutionen utifrån den externa utvärderingen och fakultetsnämndens tidigare uppföljning. Institutionen ansvarar sedan för omhändertagande av resultatet av utvärderingen och fakultetsnämndernas beslut, med återrapportering i uppföljningen efterföljande vår.

Översiktligt årshjul för extern utvärdering finns i bild nedan.

2.2 Ansvarsområden

Fakultetsnämnderna ansvarar för den övergripande planeringen av den externa utvärderingen av forskning. Institutionerna ansvarar för genomförandet. Fakultetsnämnderna ansvarar tillsammans med institutionerna för tillvaratagande av utlåtanden från utvärderingen.

Fakultetsnämnden ansvarar för att:

- genom dekanbeslut fastställa vilka forskningsämnen/kluster av forskningsämnen som är på tur att utvärderas,
- genom dekanbeslut definiera utvärderingsuppdraget (frågeställningar, precisering av underlag att granska och vem som bör intervjuas),
- genom dekanbeslut utse externa granskare och arvode,
- leda uppstartsmöte och återföringsdialog med granskare,
- behandla granskarnas utlåtanden och ge rekommendationer,
- i förekommande fall föreslå rektor att fatta erforderliga beslut.

Institutionen ansvarar för att:

- besvara självvärderingen som ingår i nämndernas utvärdering av forskningsämnen [ämnesföreträdare],
- ta fram en kompletterande beskrivning av forskningsverksamheten [ämnesföreträdare],
- ta fram eventuellt tillkommande underlag beroende på specifika frågeställningar (till exempel ansökningar om externa forskningsmedel) [ämnesföreträdare],
- ta fram förslag på externa granskare med beaktade av jäv [ämnesföreträdare],
- föreslå eventuella frågeställningar som man särskilt vill få belysta [ämnesföreträdare],
- i dialog med externa granskare planera och genomföra intervjuer inom beslutad tidsplan, inklusive arrangemang av eventuella platsbesök [ansvarsfördelning beslutas internt inom respektive institution],
- delta i återföringsdialog med granskare [prefekt och ämnesföreträdare],
- analysera granskarnas rapport(er), och baserat på fakultetsnämndernas rekommendationer, föreslå handlingsplan eller andra åtgärder för kvalitetsutveckling [prefekt och ämnesföreträdare].

Verksamhetsstödet ansvarar för att:

- bistå institutionen i framtagande av vissa underlag [indikatordata samt fastställd ämnesbeskrivning, utbildnings- och forskningsplanering; publikationslista, universitetsbiblioteket],
- vidarebefordra underlag till granskare [utbildnings- och forskningsplanering],
- planera uppstartsmöten och återföringsdialoger [utbildnings- och forskningsplanering],
- hantera ersättning till granskare [utbildnings- och forskningsplanering].

Ersättning till granskare beror på uppdragets omfattning och beslutas av dekan för varje utvärdering.

3. Extern utvärdering på förekommen anledning

Universitetets interna utvärdering av forskningsämnena¹ och utbildning på forskarnivå², som omfattar samtliga forskningsämnena och genomförs i treårscykler, kan identifiera behov av extern utvärdering utöver den återkommande externa utvärderingen vart nionde år. De interna utvärderingarna ger då underlag till precisering av syfte med ett visst utvärderingsuppdrag. Extern utvärdering kan exempelvis nyttjas för fördjupad analys av forskarutbildningen.

Extern utvärdering kan också initieras:

- i samband med förslag på omprövning, eller avveckling, av ett forskningsämne, samt
- för utvärdering av universitetets strategiska satsningar inom forskning.

Extern utvärdering på förekommen anledning inkluderar i normalfallet (1) granskning av sammanställt underlag, (2) intervju med representanter från verksamheten, samt (3) sammanställning av utvärderingsresultat och eventuella rekommendationer i en rapport till berörd institution och fakultetsnämnd.

Underlag för extern utvärdering av forskning inkluderar i normalfallet indikatordata, självvärdering och slutrapport från universitetets interna utvärdering av forskningsämnena samt kompletterade underlag beroende på utvärderingens fokus (ansökningar om externa medel, publikationer, utlåtande från intressenter etc.). Om forskarutbildning utgör fokus för extern utvärdering kan hela eller delar av UKÄ:s modell för utvärdering av utbildning på forskarnivå nyttjas.

3.1 Ansvarsområden

Beslut om att genomföra en extern utvärdering och dess inriktning fattas av fakultetsnämnden. Den mer detaljerade uppdragsbeskrivningen fastställs genom dekanbeslut. Externa granskare utses på förslag av berörd institution och beslutas av dekan. I de fall externa granskare inkluderar doktorander utses dessa av doktorandsektionen.

¹ Riktlinje för utvärdering av forskningsämnena, LTU-2309-2024.

² Riktlinjer för utvärdering och utveckling av utbildning på forskarnivå, LTU-2714-2023.

Fakultetsnämnden ansvarar för att:

- genom dekanbeslut definiera utvärderingsuppdraget (syfte, frågeställningar, precisering av underlag att granska),
- genom dekanbeslut utse externa granskare, tidsplan och arvode,
- leda uppstartsmöte och återföringsdialog med granskare,
- besluta om rekommendationer, eller annat ställningstagande, baserat på rapport från den externa utvärderingen och dialog med berörd institution,
- informera rektor om ärendet och i förekommande fall föreslå rektor att fatta erforderliga beslut.

Institutionen ansvarar för att:

- ta fram erforderligt underlag (exempelvis beskrivning av forskningsverksamheten, forskningsmedelsansökningar) [ämnesföreträdare],
- ta fram förslag på externa granskare. Beroende på det specifika syftet med den aktuella utvärderingen kan någon granskare vara intern. Majoriteten av granskarna ska dock alltid vara externa, det vill säga inte ha sin anställning vid Luleå tekniska universitet [ämnesföreträdare],
- i dialog med externa granskare planera och genomföra intervjuer inom beslutad tidsplan, inklusive arrangemang vid eventuellt platsbesök [ansvarsfördelning beslutas internt inom respektive institution],
- analysera granskarnas rapport(er), och baserat på fakultetsnämndernas rekommendationer, föreslå handlingsplan eller andra åtgärder för kvalitetsutveckling [prefekt och ämnesföreträdare].

Verksamhetsstödet ansvarar för att:

- bistå institutionen i framtagande av visst underlag [t.ex. indikatordata och fastställd ämnesbeskrivning, utbildnings- och forskningsplanering; publikationslista, universitetsbiblioteket],
- sammanställa och tillhandahålla underlag till granskare [utbildnings- och forskningsplanering],
- planera uppstartsmöten och återföringsdialoger [utbildnings- och forskningsplanering],
- hantera ersättning till granskare [utbildnings- och forskningsplanering].